HE 29/2019 vp
Suojeluasiantuntija Paloma Hannonen
Suomen luonnonsuojeluliitto
Maatalousjaosto, kirjallinen asiantuntijalausunto 24.10.2019

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kirjallisesti valtion talousarvioon 2020 sekä julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2020-2023. Yleisenä huomiona Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että vuoden 2018 lopussa ilmestynyt Suomen elinympäristöjen uhanalaisuus ja alkuvuodesta 2019 julkaistu Suomen lajien uhanalaisuus osoittavat, että sekä elinympäristöjen että lajiston tila heikkenee Suomessa edelleen. Tämä tarkoittaa, että toimintaa on muutettava ympäristöystävällisemmäksi ja osa tästä tapahtuu suuntaamalla budjettirahoitusta eri kohteisiin kuin aikaisemmin. Esimerkiksi metsätalouden tuissa selvästi aikaisempaa suurempi osuus olisi suunnattava metsien markkinattomien arvojen tukemiseen ja ylläpitämiseen.

**Suomen luonnonsuojeluliiton yksityiskohtaiset huomiot**

*30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha) Momentille myönnetään 56 230 000 euroa*

Puuntuotannon kasvua edistetään muun muassa tukemalla soiden ojittamista, lannoittamista ja uusien metsäteiden rakentamista. Nämä ovat samalla ympäristölle haitallisia tukia, jotka osaltaan heikentävät lajistomme ja elinympäristöjemme tilaa. Puuntuotannon tuet onkin ohjattava aikaisempaa huomattavasti selkeämmin ympäristön kannalta hyödyllisiin kohteisiin, kuten vesistöjen puhtaana pitämiseen ja luonnonhoitohankkeisiin. Luonnonsuojeluliitto esittää, että osa tämän momentin rahoituksesta siirretään momentille 30.40.45

*30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 7 027 000 euroa*

Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä, että metsäluonnon hoidon edistämisen määräraha on noussut kahdella miljoonalla eurolla vuoden 2019 määrärahasta. Metsäluonnon hoitotoimia tarvitaan kuitenkin edelleen ja osa puuntuotannon kestävyyteen suunnatuista määrärahoista tulisikin siirtää luonnonhoitohankkeille.

*30.64.50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 7 831 000 euroa*

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelmassa todetaan, että “Metsähallituksen luontokohteiden korjausvelkaa vähennetään suunnitelmallisesti vaalikauden mittaisella ohjelmalla ja korotetaan luontopalveluiden perusrahoitusta. “ Maa- ja metsätalousministeriön budjetissa tämä hallitusohjelman kirjaus ei kuitenkaan näy eikä korjausvelan pienentämiseen ole varattu määrärahoja.

*30.40.31 Vesi- ja kalatietaloushankkeiden tukeminen*

Kalatiekärkihankkeelle osoitettu jatkorahoitus tulee tarpeeseen. Samalla on ilmennyt tarve selvittää patojen purkuun ja kalateihin liittyvien kohteiden kulttuuriarvoja. Olisi ympäristö-, kala- ja museoviranomaisten yhteinen etu saada hanke, jossa näitä arvoja voitaisiin proaktiivisesti kartoittaa. Jos kulttuuriperintöasiat tulevat esille vasta lupavaiheessa, se voi aiheuttaa kaikille osapuolille hankalia viivytyksiä.

*Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat*

Kalatalousalueiden uudenmalliset käyttö- ja hoitosuunnitelmat ovat tekeillä. On kuitenkin ilmennyt, ettei suunnitelmiin ei ole osoitettu riittävää rahoitusta, mikä uhkaa niiden laatua. Asiasta ei ole mitään mainintaa budjettikirjassa.

*CAP-uudistus*

Maatalous on vesiensuojelumme ykköskysymys, jota ilmastonmuutos vain pahentaa (talvisateet). Kaikki perinnebiotoopit ovat nyt uhanalaisia. Lisäksi maatalousympäristöissä on metsien kanssa eniten uhanalaisia. Maatalouden ilmastopäästöt ovat varsinkin turvepeltojen takia suuret, joten alan hiilivarastojen ja -nielujen kehittämistä kannattaa tehostaa.

Maatalouden ympäristötoimien määrä uhkaa kuitenkin vähentyä tulevalla ohjelmakaudella. EU:n budjettileikkaukset ja Brexit iskisivät pahiten vapaaehtoisten ympäristötoimien ns. 2-pilarin ympäristökorvauksiin. Niistä voidaan menettää jopa neljännes.

Siksi tulee harkita mahdollista EU-jäsenmaksun korotusta tai maatalouden ympäristötoimien kotimaista rahoitusta. Mikäli tämä ei onnistu, toinen mahdollisuus on laajentaa kaikille pakollisia ympäristötoimia suorien tukien – ns. 1-pilarin tukien – ehdoiksi (ns. ehdollisuus). Kolmas mahdollisuus on lisätä toimien kohdentamista tehokkaimpiin toimiin ja ongelmallisimmille alueille (esimerkiksi jyrkät rinnepellot).

*Lisätietoja*

- suojeluasiantuntija Paloma Hannonen, puh. 050 5323 219, paloma.hannonen@sll.fi
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puh. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi